

SOPHOKLES

—

Antigone

Vanakreeka keelest tõlkinud Anne Lill

SA Kultuurileht

Tõlgitud väljaandest:

Sophoclis fabulae. Oxford Classical Texts
Edd. Hugh Lloyd-Jones and N. G. Wilson
Oxford, Oxford University Press, 1992

Toimetanud Maria-Kristiina Lotman
Keeleliselt toimetanud Triinu Tamm
Korrektuuri lugenud Lauri Eesmaa
Kujundanud Maris Kaskmann

© Tõlge, kommentaarid ja saatesõna. Anne Lill ja Loomingu Raamatukogu, 2024
© Kaanepilt. shakko, Vikipeedia, 2008, CC BY-SA 3.0

Kolleegium

Toomas Haug, Tiit Hennoste, Maarja Kangro, Lauri Kitsnik, Hasso Krull,
Maria-Kristiina Lotman, Ilona Martson, Mati Sirkel, Elle-Mari Talivee,
Marek Tamm, Jaak Tomberg, Udo Uibo

Toimetus

Harju 1, 10146 Tallinn
Tel: 627 6425
E-post: LR@loominguraamatukogu.ee

Trükkinud Tallinna Raamatutrükikoda

ISSN 1406-0515

ISBN 978-9916-713-93-8 (trükis)

ISBN 978-9916-713-94-5 (epub)

TEGELASED

ANTIGONE, Oidipuse tütar

ISMENE, Antigone õde, Oidipuse tütar

KREON, Teeba valitseja, Antigone ja Ismene onu, nende ema vend

HAIMON, Kreoni poeg

EURYDIKE, Kreoni naine

TEIRESIAS, vana pime ennustaja

TEATAJA 1 (VALVUR)

TEATAJA 2 (VALVUR)

TEATAJA 3

TEEBA VANAMEESTE KOOR

Kuninga saatjad, kuninganna teenijannad, Teiresiast juhtiv poiss, sõdurid.

Tegevuskoht: kuningapalee ees Teebas.

PROLOOG

- ANTIGONE: Mu õeke ainsam, mu Isméne, kallis hing, 1
kas tead, mis õnnetust on toonud Oidipus
küll meile, mille Zeus on jätnud täitmata?¹
Ei puudund ükski vaev, ei sünge kannatus,
ei olnud kurjust, teotust, mis mu silme eest 5
jäänd varju, tuues õnnetust nii mul kui sul.
Ja praegu linnarahval liigub jälle jutt,
mis riigipea on äsja välja kuulutand –
kas kuulsid, tead sa? Või su eest jäi varjatuks,
et omade vastu liigub oht me vaenlastelt? 10
- ISMENE: Ei, Antigóné, ei sõnagi mulle jõudnud veel,
ei meeldivat, ei kurba sellest sõpradelt.
Me kaks ju siin, kel mõlemad vennad röövitud,
kui ainsal päeval tapsid nad ka teineteist.
Meilt argoslaste väed siis öösel taandusid, 15
sestpeale ma ei teagi miskit rohkemat,
kas õnne või siis hoopis kurbust tundma pean.
- ANTIGONE: Eks teadsin hästi, linna väravast välja sind
seetõttu tõin, et ükski kõike kuuleksid.
- ISMENE: Mis on? Sa ilmselt mingi halva teate tood. 20
- ANTIGONE: Kreoni käsk on haua kohta vendadel,
et austusväärne matta üht ja autu teist.
Eteóklese jaoks, nii jutt on, käskis õigesti,
mis tarvis, tehtaks seadust, õiglust järgides,
et maetaks laip tal mulla alla kuulsuses. 25
- Polyneíkest, kes on surnud, hukkund õnnetult,
ju kuulu järgi keelab matta, hauagi
ja künka keelab, leinas nutta seal ei saa.
Ei hauda, itkemist, vaid linnud leiavad
sealt maitsvat saaki söömiseks, kui tahtmist on. 30
Nii olla teadupoolest hea Kreon ju sind
ja mindki, kordan veel, ja mindki teavitand.

1 Viide Oidipuse müüdile. Nimede ja mõistete kohta vt lk 71 „Nimesid ja põhimõisteid tragöödiast „Antigone““, kus on lähemalt selgitatud teksti puudutavat mütoloogilist, lavastuslikku ja teatriloolist tausta.– *Siin ja edaspidi tõlkija märkused.*

Ta siia saabuvat, et need, kes veel ei tea,
 saaks täpselt kuulda, kuidas asjad kulgevad:
 et kergelt küll ei läe, kui keegi toimiks nii, 35
 siis linnarahvas kive ju heites tapaks ta.
 See ongi nii, ja nüüd sa peadki näitama,
 kas õilis loomus sul või üllaist sündis halb.

ISMENE: Oi, vaene sõtse, kui on nõnda, kas ma saan
 veel appi tulla või siis rohkem olla toeks? 40

ANTIGONE: Sa mõtle, kuidas töö ja vaev meil laabuks koos.

ISMENE: Kas ohtlik see? Mis plaani mõttes mõlgutad?

ANTIGONE: Kui jõuaks enda käega surnut tõsta sa.

ISMENE: Kas matta mõtled teda, kui linn on keelanud?

ANTIGONE: Ta mulle, sulle ka, kui sa ei soovikski, 45
 on vend, ma reeta teda ei suuda iialgi.

ISMENE: Sa kangekaelne, kas Kreoni vastu läed?

ANTIGONE: Ta mind ei saa ju omade juurest tõrjuda.

ISMENE: *Oimoi!* Sa mõtle, sõtse, hukkus õnnetult
 me isa, kes vihkamist ja põlgust tunda sai, 50
 kui leidis, et on roimar ta, ja silmad siis
 ju mõlemad endal hoobilt välja torkaski.
 Seepeale ema ja naine, mõisteid koos siin kaks,
 elu võttis endalt nõörist seotud silmuses.

Ja kolmandaks, kaks venda ainsal päeval veel 55
 said surma koos, kui piinarohke saatuse
 nad vastastikku täide viisid endi käel.

Ja nüüd, sa vaata, üksi jäetud meie kaks,
 ka hirmsalt hukka saaks, kui seadust vastustaks,
 ei hooliks käskudest, ei kuningavõimustki. 60

Nii mõelgem, et me naiseks sündinult
 ei peakski iial meeste vastu võitlema.
 Sest võimukandjad meie jaoks on käskijad,
 neid peame kuulma selles, hullemaski veel.

Ma palves püüan andeks saada surnutel, 65
 et leiaks lepitust – ma selleks sunnitud,
 et allun neile, kes on saanud võimule.
 Kui rohkem teed, sul mõistusest siis puudu jääb.

ANTIGONE: Ma sind ei sunni. Kui sa siiski toimida
nii sooviks, see ei meeldiks mulle ikkagi. 70
Tea, mis on sulle õigem, ikka venna saan
ma matta. Teinud nii, siis kaunilt surra võin.
Nii armas olla kõrvu armsa vennaga,
kui hardusest ma seadust eiran, hoolima
peab ikka rohkem surnutest kui siinsetest. 75
Ma selle juurde kindlaks jään. Kui arvad muud,
eks pea siis väärituks, mis aus on taevastel.

ISMENE: Ei pea ma seda ju väärituks, kuid toimida
mul loomus keelab linnavõimu vastu siin.

ANTIGONE: Eks olgu sulle tähtis see. Ma matmiseks 80
nüüd lähengi armsat venda katma mullaga.

ISMENE: *Oimoi!* Ma kardan küll su pärast, sa vaeseke.

ANTIGONE: Ei pea sa kartma – enda saatust korralda.

ISMENE: Mis teed, ei pea sa enne teistel' rääkima,
sa varja, vaiki kõigest, minagi nõnda teen. 85

ANTIGONE: *Oimoi!* Sa teata sellest! Rohkem vaenataks
sind vaikivalt, kui siis, kui teatad kõigile.

ISMENE: Sul süda on kuum nii külma asja juureski.

ANTIGONE: Kes mulle kallid, neile pean ka meeldima.

ISMENE: Kui suudad sa. Kuid ihkad, mis on võimatu. 90

ANTIGONE: Ja kui ei jätku jõudu, eks ma loobungi.

ISMENE: Ei pruugi ette võtta, kui on võimatu.

ANTIGONE: Kui räägid nii, siis vihkan sind, ja vihkamist
sa teenid siis, kui surnu õiglust ootab just.
Pead üksi jätma mind, ja otsus halb las toob 95
mul hirmsat kannatust, sest selles veenda mind
ei saa, et nii mul kaunis surm ei saabugi.

ISMENE: Kui arvad nii, siis lahku, tea, et minnes sul
on mõistust puudu, sõpradel' sa kalliks jääd.